

Det är dags att Aftonbladets ansvarige utgivare börjar ta ansvar

AV JONATHAN LEMAN

På SVT Debatt (27/8) hävdade Jan Helin, Aftonbladets chefredaktör och ansvarige utgivare, att antisemitism är liktydigt med hets mot folkgrupp. Hans argument var att om texter i Aftonbladet inte bröt mot lagen om hets mot folkgrupp kunde de inte vara antisemitiska. Den som menar att Aftonbladet flirtat med antisemitism eller fört fram antijudiska påståenden är enligt Helin skyldig att lägga fram bevis för att Aftonbladet brutit mot lagen.

Antisemitism är fördomar och fientlighet mot judar. Precis som när det gäller andra liknande tankestrukturer handlar det om åsikter och attityder som på intet sätt måste vara brottsliga men som likväl är djupt problematiska. Antijudiska föreställningar och uppfattningar ska inte förväxlas med hatbrott, varav en av brotstyperna är hets mot folkgrupp. Här handlar det om en kriminalisering av framför allt handlingar som är motiverade av hat. Ribban är satt synnerligen högt när det gäller vad som får uttryckas i exempelvis tidningar. Det mesta som skrivs i högerextrema tidningar är exempelvis fullt lagligt.

Fördomar och myter normaliseras

Den logiska följderna av Helins resonemang är att texterna i SD-kuriren, Realisten, Nationell Idag eller hos Mohamed Omar för det mesta inte kan beskrivas som antimuslimska, främlingsfientliga, rasistiska, homofoba eller antijudiska eftersom de oftast inte är olagliga.

Resonemanget är både enfaldigt och farligt eftersom det osynliggör och därmed legitimerar det mesta av det hat som finns i samhället eftersom det som inte är brottsligt inte kan vara problematiskt enligt Helin. Och vad är det egentligen som gäller i länder som inte har en lag motsvarande den svenska Lagstiftning angående hets mot folkgrupp? Finns det ingen rasism i dessa länder?

Överladdning av begreppet ger blindhet

Åke Green påstod i en predikan 2003 att homosexualitet är "en djup cancersvulst på samhällskroppen". Domen från högsta

domstolen innebar att Greens påståenden inte utgjorde hets mot folkgrupp. Anser Helin därför att Greens ord inte är uttryck för en mycket grov homofobi?

Jan Helin hävdade också i SVT Debatt att antisemitism hade en särställning. Enligt Helin är det den "mest vedervärdiga och vidriga" formen av hets mot folkgrupp. Ett vanligt problem när man diskuterar antisemitism är just detta att det kopplas till extremt och handlingsinriktat hat liknande det nazityska. Överladdningen i begreppet antisemitism leder till en blindhet inför lindrigare former av antisemitism.

Tröskeln för att fördomar och myter om judar ska kännas igen som antijudiska uttryck blir enormt hög när man blåser upp antisemitismen till något som i det närmaste liknar en fantasifigur, samtidigt som andra typer av fördomar och rasism underordnas.

Att Helin med denna manöver söker bli av med frågan om hans tidnings problematiska inställning till judar är uppenbart. Aftonbladet utmärker sig när det gäller behandlingen av antijudiska yttringar generellt: med få undantag möts dessa med förnekanden, bagatellisering och – i vissa fall – rättfärdiganden.

Antisemitism legitimeras på kultursidorna

Det generella mönstret på opinionssidorna är att man förminskar och bortförklarar frågan om samtida antisemitism så fort den aktualiseras. I vissa fall, framför allt på kultursidan, för man även fram rent antisemitiska påståenden.

När Aftonbladets kulturchef Åsa Linderborg kritiserade rapporten om antisemitiska attityder som publicerades 2006

av Brå och Forum för levande historia menade hon att instämmande i påståenden om ”judarnas” makt över media endast var uttryck för en hederlig kritik mot Bonnier-koncernen (15/3-06).

Är företaget Bonnier och gruppen judar samma sak för Åsa Linderborg? I samma text påstås judehat bero på judars eget beteende. Själva kärnan i alla gruppfördomar är just det kollektiva skuldbeläggandet där alla i gruppen hålls ansvariga för vad vissa har gjort eller påstås ha gjort. Till detta tänkande ansluter sig Linderborg.

Jämför Israel och Nazityskland

Jan Helin hävdade under debatten (28/8) att han inte vill svara för publiceringar som gjorts före han blev chefredaktör och ansvarig utgivare på Aftonbladet. Problemet är bara att Helins chefredaktörskap inte inneburit någon förändring. Flera av de exempel som varit uppe i debatten har publicerats med Helin som ansvarig utgivare.

I samband med den amerikanska presidentvals-kampanjen 2008 sökte Linderborg exempelvis på Kultursidan (3/1 2008) framställa de demokratiska kandidaterna som marionetter för mäktiga ”israelvänliga finans-iärer”: Barack Obama hade, meddelade hon, ”prisgivit sig till Israelvänliga finansierare – samma krafter som sedan länge bestämmer över [Hillary] Clintons politik”. Tidningen har också återkommande publicerat jämförelser mellan Israel och Nazityskland och Israels politik och Förintelsen.

Försvarade Ahmadinejads tal

I april höll Irans antihomosexuella och Förintelseförnekande president ett tal på en FN-konferens i Genève. Där spred han myten om en ”sionistisk” världskonspiration som manipulerar och dominerar politik, ekonomi och media. Representanter från flera demokratiska länder lämnade lokalen i protest.

I Aftonbladet kultur fördömdes dessa representanter av Margareta Zetterström under rubriken ”Rätt att sitta kvar under Ahmadinejads tal” (22/4). Zetterström tycktes inte finna något problematiskt alls med talet. Dagen därpå förklarade Anders Johansson på samma kultursida att han hade lättare att ”förlika sig med” Mohamed Omars och Mahmoud Ahmadinejads extremism än med dem som tog avstånd från hatet.

Så ser det ut i Aftonbladet. Så fort det gäller antisemitism ställer man sig på hatspridarnas sida och fnysar åt andra som tar ställning mot hatet.

Att chefredaktören väljer att omdefiniera ordet antisemitism för att trola bort frågan är lika sensationellt som det är illavarslande. Det är dags att Aftonbladets ansvarige utgivare börjar ta ansvar för vad som faktiskt skrivs i tidningen.

Jonathan Leman är medlem i SKMA och medarbetare på den antirasistiska tidningen Expo. Hans blogg på nätet når du här: jonathanleman.blogspot.com

Not: Artikeln publicerades 31 augusti på svt.se/debatt